

Egy üstökös felfedezése

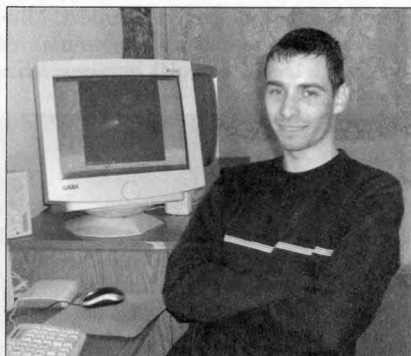
Hol is kezdjem? Az egész valamikor három éve kezdődhetett... Ekkor szántam el magam, hogy a jövőben a fő érdeklődési területem az üstökösök észlelése lesz. Úgy éreztem, ez az égitesttípus tartogatja a legizgalmasabb dolgokat a számomra, főleg a fényesebbek, és ezek elérhetőek az én 10x30-as monokulárommal. Sok amatőr álmodozik arról, hogy legyen egy égitest, amit ő fedezett fel. Nekem is voltak ilyen terveim, hogy évekkel később, ha tehetem, üstökösökre fogok vadászni. De persze várnom kell, hogy tulajdonomban legyen a technika, ezért alternatívák után néztem.

Ekkor jutottak eszembe a SOHO napkutató űrszonda felvételei alapján dolgozó amatőr üstökösfelfedezők. Legnagyobb meglepetésemre egy jól szervezett weboldalt találtam, ami mindenben segíti a vállalkozó szelleműeket és részletesen kifejti lépésről lépésre a napsúroló üstökösök azonosításának a módját (<http://ares.nrl.navy.mil/sungrazer/>).

Ezek után két napot adtam magamnak, hogy megtanuljam, hogyan is viselkedik egy ilyen kométa az űrszonda képein. Van néhány fontos dolog, amit érdemes betartani: legalább négy képen lehessen azonosítani az üstököst, tudni kell, hogy különböző családok milyen pályán és milyen sebességgel mozognak, és a képek elég zajosak, ezért nem minden üstökös az, aminek látszik. A SOHO-nak két kamerája (koronagráfja) alkalmas a vadászatra. Az egyik, a C3 jelzésű, széles látószögű, míg a másik, a C2-es, szűkebb látószögű, de nagyobb nagyítású.. A képeken a koordináták kimérése egyszerű, elég egy képszerkesztő programot használni.

Tavaly október utolsó harmadában el is kezdtem a vadászatot, de nagy hátrányban voltam a többiekkel szemben. Akkoriban nem volt internetem, így az

átnézendő képeim túl régiiek voltak egy elsőséghez. Ezért a hónap végén feladtam.

Cikkünk szerzője „észlelőhelyén”, a számítógépnél. A monitoron egy SOHO-felvétel látható

A kudarcról függetlenül megfogott az üstököskeresés hangulata. Azzal, hogy elkezdünk vadászni, akaratlanul bekapcsolódunk a SOHO-üstökösvadászok életébe. Az oldal légköre barátságos, külön fóruma is van, ahol a napsúrolókat tárgyalhatjuk ki. Ami engem nagyon vonz, az a versenyszellem. Ha feltűnik egy ígéretes üstökös-jelölt, az győz, aki hamarabb leköszölte az észlelést. Gyakran megesik, hogy néhány perc dönt az elsőségről. Sokféle vállalkozó megfordul itt különféle nemzetekből, különféle korosztályból, de csak az könyvelhet el sikert, akinek megvan a kellő türelme és a kitartása.

Vannak, akik kitűnnek eredményeikkel, mint például Rainer Kracht vagy Michael Oates, több mint száz felfedezett napsúrolójukkal. Ők egy másik módját választották a keresésnek, mert az archívumokat nézték át, amikor még nem létezett szervezett vadászat a SOHO fel-

vételein. Kracht a napsúrolók két csatlódjának felfedezésével is büszkélkedhet. Megemlíteném még Hua Su eredményeit, aki több mint 80 felfedezését viszonylag rövid idő (egy-két év) alatt érte el. Hozzájárul az oldal egyedi hangulatához Karl Battams, a SOHO munkatársa, aki ezen kis égitestek „dolgoit” intézi. Mindegyik fordulhatunk hozzá bizalommal, és gyakran lelkesít, gratulál egy-egy felfedezés után.

Szerencsére év végén Nyírszőlősön az otthonomba is be lett kötve az internet, így januártól újra kezdek a vadászatot. Februártól kezdve mondhatom talán, hogy belejöttem az egészbe. Volt olyan alkalom, amikor bosszankodtam, hogy miért nem vettem észre a kométát, pedig ott volt az orrom előtt!

Áprilisban végül mellém pártolt a szerencse. Április 21-én a C3-as képeit tanulmányozva a reggel 8 órai felvételektől kezdődően egy biztosnak látszó objektumra bukkantam. Sietve elküldtem az észlelést, mert éreztem, ez nem lehet zaj, ez valódi. Nem kis örömmre, fél órával később Hua Su már megerősítette az észlelésemet. Több képet átnézve észrevettem, hogy az üstökös egyáltalán nem látszik a 8 óra előtt készült felvételeken! Szerintem ez lehetett a sikerem kulcsa, hogy épp észlelésem előtt esett át egy kitörésen. Ezután folytatta rendíthetetlen útját a Nap irányába a C3 képen. Ekkor már nyilvánvaló volt, hogy a mozgása alapján a Kreutz-féle napsúrolók családjába tartozik. Fényességét becslve 6,5 magnitúdósnak találtam, ami kategóriájában a látványosat jelenti. Április 22-én 5 órakor belépett a C2 látómezőbe, ahol egy utolsó meglepetést tartogatott számomra. A SOHO-üstökösök nagy részétől eltérően egy vékony csóvát

is növesztett, így búcsúzva el, mielőtt végleg eltűnne a Nap forró légkörében.

A magyar felfedezésű SOHO-1124 ideiglenes elnevezésű üstökös a C2 koronagráf felvételén. A felirat felett látszó apró égitestnek rövid csóvája is van

Ezek után már csak az volt hátra, hogy Karl Battams végleg megerősítse az üstökös létét, és kapjon egy ideiglenes jelölést SOHO-1124 néven. Szerencsés módon ez egy nappal a körmendi üstökös-konferencia előtt történt meg, így jobbkor nem is jöhetett volna.

Magyarországon jelenleg csak én foglalkozom SOHO-üstökösök keresésével, pedig vagyunk vagy féltucatnyian Közép- és Kelet-Európában, akik megszállottan vadásznak ezekre a kis égitestekre. Meglepő, de nem én vagyok a legfiatalabb a magam 19 évével a sikeres felfedezők között. Akinek van internete és türelme hozzá, bátran vállalkozhat erre a munkára.

AMBRUS ÁDÁM

Internet-ajánlat

A SOHO felvételei: <http://sohowww.nascom.nasa.gov/data/realtime-images.htm>